

У спеціалізовану вчену раду К 71.831.02 у Подільському державному аграрно-технічному університеті Міністерства освіти і науки України

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата економічних наук Соколюк Галини Олександрівни, на дисертаційну роботу Васюк Тетяни Валеріївни «Організаційно-економічні механізми активізації зовнішньоекономічної діяльності національного підприємства на європейському ринку» поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Дослідження, результати якого представлені у поданій до захисту дисертації Васюк Тетяни Валеріївни «Організаційно-економічні механізми активізації зовнішньоекономічної діяльності національного підприємства на європейському ринку» є сучасним за проблематикою і присвячене розв'язанню важливих для національної економіки науково-теоретичних і практичних проблем.

1. Актуальність теми дисертаційної роботи, її зв'язок з державними і галузевими програмами, пріоритетними напрямами розвитку науки і техніки

Важливим науково-методичним завданням в період поглиблення процесу глобалізації є розробка ефективних організаційно-економічних механізмів, орієнтованих на нівелювання проблем, пов'язаних із нарощуванням всіх видів ресурсів забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств, що обумовить досягнення високої ефективності їх функціонування на міжнародних ринках та створення умов для сталого економічного розвитку національної економіки.

В сучасних умовах поглиблення євроінтеграційних процесів важливим залишається організаційно-економічне забезпечення такого виду діяльності національного підприємства. При цьому активізація зовнішніх відносин та механізми забезпечення ефективної зовнішньоекономічної діяльності є системоутворюючими для організації господарського процесу загалом.

За сучасних умов зовнішньоекономічна діяльність підприємств стала важливою складовою національної стратегії економічного розвитку, а ефективність їх діяльності стає пріоритетом господарської діяльності як на рівні національної економіки, так і на рівні підприємств та організацій. Закономірною стає необхідність дослідження процесу формування і активізації дії ефективних механізмів забезпечення зовнішньоекономічної діяльності, як особливого чинника сталого економічного розвитку держави та специфічного показника ефективності експортно-імпортних операцій підприємств. В умовах жорсткої конкурентної боротьби кожне підприємство шукає свої механізми та підходи до формування стратегій розвитку на висококонкурентних європейських ринках.

Отже, дисертаційне дослідження Васюк Тетяни Валеріївни присвячене проблемам формування ефективних організаційно-економічних механізмів активізації зовнішньоекономічної діяльності національного підприємства на європейському ринку є актуальним та практично значимим.

Актуальність теми підтверджується і тим, що основні результати та рекомендації, що наведені у дисертації, виконано відповідно до затвердженого плану науково-дослідних робіт ПВНЗ «Київський університет бізнесу і підприємництва» в рамках науково-дослідної роботи кафедри міжнародної економіки за наступною тематикою: «Проблеми та перспективи підвищення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на ринках країн ЄС» (номер державної реєстрації 0110U002115), у межах якої автором систематизовано та обґрутовано інструменти організаційно-економічного механізму забезпечення зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств на ринках країн ЄС. Основні питання, які

досліджувалися за наведеною темою, відображені у роботі повністю, відповідають її меті та завданням, це дозволяє стверджувати, що поставлені у дисертації завдання розв'язані у повному обсязі.

2. Результати, що винесені на захист і характеризуються науковою новизною

Ознайомлення зі змістом дисертації та автореферату дисертаційної роботи дало можливість визначити основні наукові положення, висновки, пропозиції та рекомендації, що сформовані здобувачем і характеризуються науковою новизною та відображають особистий внесок дисертанта.

Результативною ознакою опонованої дисертації є розробка науково-методологічних зasad і обґрунтування концептуальних положень щодо формування ефективного організаційно-економічного механізму активізації зовнішньоекономічної діяльності національного підприємства на європейському ринку. Найбільш вагомими науковими результатами роботи, які становлять наукову новизну є такі:

1) вперше розроблено концепцію активізації механізму організаційно-економічного забезпечення ефективної діяльності підприємств, які спеціалізуються на продукуванні специфічної групи товарів і базується на інституційних підходах щодо його впливу на систему виробництва, постачання і збути на зовнішніх ринках із врахуванням обмеженого ресурсного потенціалу (п. 3.2);

2) удосконалено гравітаційну модель міжнародної торгівлі, яка ґрунтується на визначенні напрямів підвищення експортного потенціалу вітчизняних підприємств на європейському ринку і включає додаткові змінні, що характеризуються коефіцієнтом виявлених порівняльних переваг національних товарів та інституційні характеристики, які впливають на обсяги експорту. Запропонована економіко-математична модель дозволяє оцінити ємність європейського ринку, а також порівняти реальний та потенційний обсяги експорту вітчизняного підприємства залежно від

гравітаційних чинників, використаних у моделі (п. 3.3);

3) доповнено сутність поняття «організаційно-економічний механізм активізації зовнішньоекономічної діяльності підприємства», що визначається як система взаємопов'язаних підсистем і елементів, що впливають на реалізацію виробничо-господарських, організаційно-економічних, оперативно-комерційних, фінансово-інвестиційних функцій підприємства на митній території країни та за її межами з метою отримання прибутку внаслідок виконання угод з іноземними суб'єктами господарської діяльності (п. 1.1);

4) розширено методику оцінки конкурентоспроможності експортних товарів підприємства, яка ґрунтується на системі методологічних підходів та прийомів, використання яких дозволяє розраховувати ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства, виявити і проаналізувати вплив кожного чинника, від якого залежить результат такої діяльності, а також визначити резерви та шляхи її активізації у визначений період (п. 2.3).

5) набули подальшого розвитку: зміст механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів (п. 1.3) та система інформаційно-комунікаційного забезпечення збутової політики підприємства на зовнішніх ринках в умовах євроінтеграції, що на відміну від існуючих передбачає комплексність та системність інформаційної підтримки процесів підготовки, прийняття та реалізації рішень у зовнішньоекономічній діяльності підприємства з використанням специфічних індикаторів, що сприяє її активізації і ефективності (п. 3.1);

Аналіз наукових результатів дозволяє зробити висновок, що за рівнем новизни наукових положень, висновків та рекомендацій є підстави стверджувати, що результати дисертаційної роботи Васюк Тетяни Валеріївни в сукупності вирішують наукову задачу формування організаційно-

економічних механізмів активізації зовнішньоекономічної діяльності національного підприємства на європейському ринку.

3. Теоретична і практична цінність наукових результатів

Теоретичне значення одержаних результатів полягає в поглибленні теоретичних і методичних положень щодо формування ефективного організаційно-економічного механізму активізації зовнішньоекономічної діяльності національного підприємства на європейському ринку.

Практична цінність результатів дослідження полягає в обґрунтуванні концептуальних положень і практичних рекомендацій щодо формування організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства в умовах євроінтеграції.

Розробки доведені до рівня практичних рекомендацій та пропозицій і використовуються: досліджуваним підприємством ПП НВФ «Taxo» (довідка № 21 від 05.02.2015 р.), Херсонською торгово-промисловою палатою (довідка № 27.01-01/18-348 від 08.04.2015 р.), а також підприємством, що спеціалізується на реалізації та збути зброї і боєприпасів мисливського призначення «КАРТАС ЛТД» (довідка № 12/15 від 26.02.2015 р.); в навчальному процесі ДВНЗ «Київський університет управління та підприємництва» (довідка від 27.05.2014 р. № 120/14).

4. Достовірність результатів, аналіз публікацій та повноти відображення результатів у авторефераті

Наукові положення, висновки й рекомендації, що сформульовані в дисертації є достовірними. Достовірність забезпечено використанням значного обсягу матеріалів офіційної статистики України.

Найбільш суттєві теоретичні та практичні результати досліджень, методичні розробки, висновки та пропозиції здобувача за темою дисертації опубліковано у 10 наукових працях, зокрема: 6 статей у фахових виданнях, у тому числі 2 статті – у зарубіжних виданнях, 4 публікації у матеріалах і тезах конференцій. З опублікованих праць 10 є одноосібними.

Кількість та зміст друкованих праць надають авторові право публічного захисту дисертації.

Автореферат написаний у науковому стилі, літературною мовою, згідно з поставленими вимогами і в повній мірі відображає зміст і структуру дисертації.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи Васюк Т.В. базуються на системному підході до аналізу і діагностики об'єкта дослідження. Наукова обґрунтованість та достовірність основних наукових положень дисертації, отриманих результатів, висновків та сформованих рекомендацій ґрунтуються на логічному і конструктивному сполученні сучасних методів економічних досліджень та підходів математичного моделювання, узагальненні й розвитку теоретичних і практичних здобутків вітчизняних і зарубіжних фахівців, використання статистичної інформації в практичній діяльності, апробацією основних положень та результатів дослідження на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

Дисертація за змістом, сутністю та структурою повністю відповідає вимогам до кандидатських дисертацій економічного профілю, які визначені уповноваженим органом з атестації кадрів вищої кваліфікації, містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Дисертаційна робота Васюк Тетяни Валеріївни характеризується логічною, завершеною структурою та послідовною побудовою, повною мірою висвітлює зміст визначених розділів.

Так, у першому розділі роботи «**Теоретико-методологічні основи дослідження ефективності механізму активізації зовнішньоекономічної діяльності підприємств**» (с. 11- 85) з'ясовано економічну сутність поняття зовнішньоекономічна діяльність; представлено сучасну систему поглядів на розуміння його змісту; виокремлено співвідношення видів та форм зовнішньоекономічної діяльності національних підприємств з партнерами

Євросоюзу; визначено групу чинників, які безпосередньо впливають на формування організаційно-економічного механізму активізації зовнішньоекономічної діяльності підприємств; розкрито парадигму формування механізму активізації зовнішньоекономічної діяльності підприємств на європейському ринку; обґрунтовано методичні підходи до комплексної оцінки механізму активізації зовнішньоекономічної діяльності підприємства; розглянуто особливості державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах євроінтеграції.

У другому розділі «Аналіз економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства при здійсненні експортно-імпортних операцій на європейському ринку» (с. 88-151) проаналізовано стан фінансово-господарського забезпечення ефективності розвитку зовнішньоекономічної діяльності НВФ «Taxo»; досліджено вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на виробничу і інвестиційну складову механізму активізації зовнішньоекономічної діяльності досліджуваного підприємства; здійснено оцінку конкурентоспроможності експортно-орієнтованої продукції НВФ «Taxo» на ринку Європейського союзу, окреслено основні проблеми та шляхи підвищення конкурентоспроможності його продукції.

У третьому розділі дисертаційної роботи Напрями удосконалення механізму активізації зовнішньоекономічної діяльності підприємства в умовах євроінтеграції» (с. 154-226) розглянуто передумови розробки стратегії інформаційного забезпечення збутової політики підприємства в умовах євроінтеграції; запропоновано алгоритм побудови ефективного механізму активізації зовнішньоекономічної діяльності підприємства на європейському ринку; обґрунтовано економіко-математичну модель активізації експортних операцій підприємства на європейському векторі.

Таким чином, очевидно, що структура роботи логічна і завершена. Зміст дисертаційної роботи, який відповідає назві теми, засвідчує завершеність дослідження.

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Відзначаючи актуальність теми, змістовність викладу результатів наукового пошуку, обґрунтованість та достовірність висновків, в опонованому дисертаційному дослідженні мають місце зауваження і дискусійні положення:

1. При викладенні системи оцінки організаційно-економічного механізму активізації ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства варто було чіткіше прописати власний вклад дисертанта, більш точно визначити особливості механізму лінійної і функціональної взаємодії і взаємовідносин підсистем, компонентів та елементів функціонування підприємства-суб'єкту ЗЕД.
2. При побудові алгоритму ефективного механізму активізації зовнішньоекономічної діяльності підприємства на європейському ринку узагальнене схематичне відображення послідовності дій, забезпечило б краще сприйняття даного алгоритму при подальшому його використанні в практичній діяльності підприємств (п 3.2).
3. Зауваженням по роботі можна вважати те, що у третьому розділі роботи (п 3.1) переважає оглядова, компілятивна частина тексту над розрахунковою. Бажано було б підсилити розробку стратегії інформаційного забезпечення збутової політики підприємства в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів розрахунками.
4. Дисеранткою при проведенні розрахунків ефективності експорту специфічних товарів вітчизняним підприємством на європейський ринок на основі гравітаційної моделі міжнародної торгівлі не враховано певні ризики, які можуть виникати в умовах світової економічної кризи.
5. Окремі пункти загальних висновків мають декларативний характер або ж констатують розглянуті автором проблеми, а не їх розв'язання, проте висновки повинні містити характеристику вирішення наукових завдань, а не їх перелік.

Загалом, зазначені дискусійні положення та зауваження не впливають на позитивну оцінку опонованої дисертаційної роботи.

7. Відповідність роботи вимогам МОН України та загальний висновок

Дисертація Васюк Тетяни Валеріївни «Організаційно-економічні механізми активізації зовнішньоекономічної діяльності національного підприємства на європейському ринку», виконана на достатньо високому науково-теоретичному рівні, а отримані в процесі дослідження наукові результати характеризуються новизною та мають практичну цінність.

Автореферат за структурою і технічним оформленням відповідає встановленим вимогам МОН України. Зміст автореферату відповідає змісту дисертаційної роботи.

Дисертація є завершеною науково-дослідною роботою, за своїм змістом і якістю відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, викладених у п.п. 9, 11, 12 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567, які висуваються до дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Це дає можливість зробити висновок про те, що, Васюк Тетяна Валеріївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук,

доцент кафедри менеджменту,

Хмельницький національний університет

Г. О. Соколюк

Підпис Соколюк Г.О. засвідчує

Проректор з наукової роботи проф. д.н.

Г. Б. Паракса